1. భారత రాజ్యాంగానికి ఆత్మగా నిలిచిన ఉపోద్ఘాతం దేశపు తత్వశాస్త్రం మరియు సూత్రాలను వ్యక్తపరుస్తుంది. ఇది దేశం సాధించవలసిన లక్ష్యాలు మరియు దిశను నిర్దేశిస్తుంది. వివరించండి

రాజ్యాంగ నిర్మాతలు ఊహించిన తాత్విక దృక్పథం మరియు రాజ్యాంగ నైతికతను పీఠిక సంగ్రహంగా వివరిస్తుంది. ఇది భారత రాజ్య స్వభావాన్ని వివరించడమే కాకుండా రాజ్యాంగ లక్ష్యాలను కూడా నిర్వచిస్తుంది. రాజ్యాంగ నిబంధనలను వివరించడంలో, జాతీయ విధానాన్ని రూపొందించడంలో ఇది మార్గదర్శక కాంతిగా పనిచేస్తుంది.

I. తత్వశాస్త్రం మరియు సూత్రాల వ్యక్తీకరణ:

1. సార్వభౌమత్వం

- **అర్థం:** భారతదేశం అంతర్గత మరియు బాహ్య వ్యవహారాలలో స్వతంత్రంగా ఉంది.
- **ఉదాహరణ:** ప్రచ్ఛన్న యుద్ధం కాలంలో భారతదేశం అనుసరించిన అసంఘటిత విధానం, అలాగే రష్యా మరియు అమెరికాతో ఇటీవల స్వతంత్ర విదేశాంగ దృక్పథం, సార్వభౌమత్వాన్ని ప్రతిబింబిస్తాయి.

2. సమాజవాదం

- **అర్థం:** సామాజిక మరియు ఆర్థిక న్యాయం పట్ల నిబద్ధత.
- **ఉదాహరణ:**1969లో బ్యాంకుల జాతీయీకరణ, ప్రగతిశీల పన్నులు, PMAY మరియు NFSA (జాతీయ ఆహార భద్రతా చట్టం) వంటి సంక్షేమ పథకాలు సమాజవాద లక్ష్యాలను ప్రతిబింబిస్తాయి.

3. లౌకికత

- **అర్థం:** మత వ్యవహారాల్లో రాష్ట్రం తటస్థంగా ఉండడం.
- **ఉదాహరణ**: షా బానో కేసు (1985) లో సుప్రీం కోర్టు వ్యక్తిగత హక్కులను మతపరమైన చట్టాలపై ప్రాధాన్యతనిచ్చింది. *PM జన వికాస్ కార్యక్రమం* వంటి పథకాలు మైనారిటీల సంక్షేమానికి దోహదం చేస్తూ లౌకికతను ప్రతిబింబిస్తాయి.

4. ప్రజాస్వామ్యం

అర్థం: ప్రజల చేత, ప్రజల కోసం, ప్రజల పాలన.

ఉదాహరణ: 1977 సాధారణ ఎన్నికలలో జరిగిన శాంతియుత అధికార మార్పిడి మరియు RTI చట్టం *(2005)* ద్వారా పారదర్శకత, బాధ్యతాయుతతను ప్రోత్సహించడం ప్రజాస్వామ్య స్ఫూర్తిని తెలియజేస్తాయి.

5. గణతంత్రం

- **అర్థం:** వారసత్వాధారిత కాకుండా ఎన్నికల ద్వారా వచ్చిన రాష్ట్రాధిపతి.
- **ఉదాహరణ:** భారత రాష్ట్రపతి ఎన్నికల కళాశాల ద్వారా ఎన్నికవుతారు, ఇది బ్రిటిష్ రాజ్యసంస్థతకు విరుద్ధం.

II. ప్రవేశికలో ఊహించిన లక్ష్యాలు మరియు ఫలితాలు (ఉదాహరణలతో):

1. న్యాయం – సామాజిక, ఆర్థిక, రాజకీయ

- **సామాజిక:** SC/ST/OBCలకు అధికరణం 15 & 16 కింద రిజర్వేషన్ విధానం (ఉదా. 2019లో EWS కోటా).
- **ఆర్థిక:** MNREGA గ్రామీణ పేదలకు జీవనోపాధి భద్రతను అందిస్తుంది.
- **రాజకీయ:** సార్వత్రిక వయోజన ఫ్రాంచైజ్ కులం, తరగతి లేదా లింగంతో సంబంధం లేకుండా ప్రతి ఒక్కరూ ఓటు వేయగలరని నిర్ధారిస్తుంది.

2. స్వేచ్ఛ - ఆలోచన, వ్యక్తీకరణ, నమ్మకం, విశ్వాసం మరియు ఆరాధన

- **ఉదాహరణ:**
  - ✓ శ్రేయ సింఘాల్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా (2015) ఐటి చట్టంలోని సెక్షన్ 66Aని కొట్టివేసి, వాక్ స్వాతంత్ర్యాన్ని సమర్థించింది.
  - ✓ ట్రిపుల్ తలాక్ తీర్పు (2017) వ్యక్తిగత చట్టాలలో స్వేచ్ఛ మరియు గౌరవాన్ని సమర్థించింది.

3. సమానత్వం - హోదా మరియు అవకాశం

ఉదాహరణ:

- ✓ అధికరణం 14 చట్టం ముందు సమానత్వాన్ని నిర్ధారిస్తుంది.
- ✓ కె.ఎస్. పుట్టస్వామి వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా (2017) కేసు గోప్యతను ప్రాథమిక హక్కుగా గుర్తించింది, ఇది అందరికీ సమానంగా వర్తిస్తుంది.
- ✓ బేటీ బచావో, బేటీ పఢావో లింగ సమానత్వాన్ని నిర్ధారించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

4. సౌభ్రాతృత్వం - గౌరవం మరియు ఐక్యతను నిర్ధారించడం

ఉదాహరణ:

- ✓ అంటరానితన నిర్మూలన (అధికరణం 17) సామాజిక సౌభ్రాతృత్వాన్ని ప్రోత్సహిస్తుంది.
- ✓ జాతీయ సమైక్యతా మండలి వివిధ వర్గాల మధ్య ఐక్యతను ప్రోత్సహిస్తుంది.
- ✓ సుప్రీంకోర్టు ట్రాన్స్‌జెండర్ హక్కులను గుర్తించడం (NALSA కేసు, 2014) వ్యక్తిగత గౌరవాన్ని నిలబెట్టింది.

ప్రవేశిక కేవలం ఒక ఉత్సవ ముందుమాట కాదు, రాజ్యాంగ వివరణ, రాష్ట్ర విధానం మరియు పౌర నీతిని మార్గనిర్దేశం చేసే సజీవ పత్రం. తత్వశాస్త్రం, సూత్రాలు మరియు లక్ష్యాలను సంగ్రహించడం ద్వారా, ఇది పాలన దిశను రూపొందిస్తుంది, భారత ప్రజాస్వామ్య స్ఫూర్తిని ప్రతిబింబిస్తుంది. నిజానికి, ఇది రాజ్యాంగం యొక్క ఆత్మగా మరియు చట్టాలు మరియు విధానాలను మూల్యాంకనం చేయడానికి గీటురాయిగా మిగిలిపోయింది.

2. "మూలకర్తవ్యాలు బాధ్యతాయుత పౌర సమాజం కోసం అత్యవసరమైనవే, కానీ వాటి అమలులో ప్రభావవంతమైన అమలు యంత్రాంగం లోపించింది." —— విమర్శాత్మకంగా విశ్లేషించండి.

1976లో 42వ రాజ్యాంగ సవరణ ద్వారా ప్రాథమిక విధులను భారత రాజ్యాంగంలో చేర్చారు. అధికరణం 51A పౌరులకు 11 విధులను వివరిస్తుంది, బాధ్యతాయుతమైన ప్రవర్తనను పెంపొందించడం, పౌర బాధ్యత భావాన్ని ప్రోత్సహించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. న్యాయమైన, నైతికమైన మరియు బాధ్యతాయుతమైన సమాజాన్ని నిర్ధారించడంలో ఈ విధులు కీలకమైనవి అయినప్పటికీ, వాటిని సమర్థవంతంగా చేయడంలో వాటి అమలు లేకపోవడం ఒక కీలక సవాలు.

I. బాధ్యతాయుతమైన పౌరుడికి ప్రాథమిక విధుల ప్రాముఖ్యత:

1. జాతీయ ఐక్యత మరియు సమగ్రతను ప్రోత్సహించడం:

- భారతదేశ సార్వభౌమత్వాన్ని, ఐక్యతను మరియు సమగ్రతను గౌరవించమని పౌరులను ప్రోత్సహిస్తుంది.
- **ఉదాహరణ:** జాతీయ జెండా మరియు జాతీయ గీతాన్ని గౌరవించడం (అధికరణం 51A(a)) దేశభక్తిని పెంపొందిస్తుంది.

2. హక్కులను బాధ్యతలతో సమతుల్యం చేయడం:

- పౌరులు ప్రాథమిక హక్కులను అనుభవిస్తున్నప్పటికీ, రాజ్యాంగ సూత్రాలను సమర్థించడం వంటి బాధ్యతలతో పాటు హక్కులు కూడా వస్తాయని రాజ్యాంగం నొక్కి చెబుతుంది.
- **ఉదాహరణ:** సామరస్యాన్ని మరియు సోదరభావాన్ని పెంపొందించే కర్తవ్యం (అధికరణం 51A(e)) సమానత్వ హక్కు (అధికరణం 14)ను సమతుల్యం చేస్తుంది.

3. పర్యావరణ నిర్వహణ:

- పర్యావరణం, అడవులు, సరస్సులు, నదులు మరియు వన్యప్రాణులను రక్షించడం మరియు మెరుగుపరచడం అనే బాధ్యతను నొక్కి చెబుతుంది.
- **ఉదాహరణ:** పర్యావరణాన్ని కాపాడాల్సిన బాధ్యత (అధికరణం 51A(g)) పర్యావరణ పరిరక్షణ చట్టం, 1986 మరియు స్వచ్ఛ భారత్ అభియాన్ (క్లీన్ ఇండియా మిషన్) వంటి పర్యావరణ చట్టాలకు అనుగుణంగా ఉంటుంది.

4. శాస్త్రీయ దృక్పథాన్ని పెంపొందించడం:

- పౌరులు శాస్త్రీయ దృక్పథాన్ని, మానవతావాదాన్ని, విచారణ స్ఫూర్తిని పెంపొందించుకునేలా ప్రోత్సహిస్తుంది (అధికరణం 51A(h)).
- **ఉదాహరణ:** ఆరోగ్య సంరక్షణ మరియు విద్యలో ప్రజలు మూఢనమ్మకాలను ప్రశ్నించేలా మరియు హేతుబద్ధమైన శాస్త్రీయ పద్ధతులను అనుసరించేలా ప్రోత్సహించడం.

5. ప్రజా ఆస్తులను కాపాడవలసిన బాధ్యత:

- పౌరులు ప్రజా ఆస్తులను రక్షించేలా మరియు హింసకు దూరంగా ఉండేలా చూసుకుంటుంది (అధికరణం 51A(i)).
- **ఉదాహరణ:** పార్కులు, ప్రభుత్వ భవనాలు మరియు రవాణా వ్యవస్థలు వంటి ప్రజా ప్రదేశాలలో విధ్వంసాన్ని తగ్గించడానికి పౌరులు సహకరించాలని భావిస్తున్నారు.

II. ప్రాథమిక విధులు - ప్రభావవంతమైన అమలు లేకపోవడం:

1. న్యాయబద్ధం కాని స్వభావం:

- మూలకర్తవ్యాలు కోర్టుల ద్వారా అమలు చేయటం కుదరదు.
- **ఉదాహరణ:** జాతీయ గీతాన్ని గౌరవించాలని పౌరుడిని బలవంతం చేయకూడదు లేదా సామాజిక ద్వేషాన్ని వ్యాప్తి చేసినందుకు శిక్షించకూడదు - ఈ విధులు ఆకాంక్షాత్మకమైనవి, చట్టబద్ధంగా కట్టుబడి ఉండవు.

2. పరిమిత చట్టపరమైన చట్రం:

- కొన్ని విధులు చట్టాల ద్వారా పరోక్షంగా అమలు చేయబడతాయి, కానీ చట్టపరమైన చట్రం సరిపోదు.
- **ఉదాహరణ:** రాజ్యాంగం పట్ల గౌరవం నొక్కిచెప్పబడినప్పటికీ, నిరసనల సమయంలో ప్రజా ఆస్తులను రక్షించే బాధ్యత (అధికరణం 51A(i)) తరచుగా ఉల్లంఘించబడుతుంది, కానీ చట్టపరమైన యంత్రాంగాలు బలహీనంగానే ఉంటాయి.

3. పౌర విద్య లేకపోవడం:

- రాజ్యాంగంలో పొందుపరచబడినప్పటికీ, చాలా మంది పౌరులకు వారి ప్రాథమిక విధుల గురించి తెలియదు.
- **ఉదాహరణ:** బాధ్యతాయుతమైన పౌరసత్వం (సాంస్కృతిక వైవిధ్యాన్ని గౌరవించడం, పర్యావరణ పరిరక్షణ) అనే భావన పాఠశాలల్లో లేదా బహిరంగ చర్చలలో చాలా అరుదుగా బోధించబడుతుంది.

4. అస్థిరమైన అమలు:

- కొన్ని విధులు పరోక్షంగా అమలు చేయబడతాయి, ఉదాహరణకు సామరస్యాన్ని పెంపొందించే విధి (SC/ST అట్రాసిటీ నిరోధక చట్టం వంటి వివక్ష నిరోధక చట్టాల ద్వారా), కానీ విస్తృతంగా అమలు లేకపోవడం వల్ల అనేక విధులు అసమర్థంగానే ఉన్నాయి.
- **ఉదాహరణ:** స్వచ్ఛ భారత్ వంటి ప్రచారాల ద్వారా పర్యావరణాన్ని పరిరక్షించాల్సిన బాధ్యత ప్రచారం చేయబడుతుంది కానీ దీర్ఘకాలిక ప్రవర్తన మార్పుకు సమర్థవంతమైన అమలు విధానాలు లేవు.

5. చట్టపరమైన బాధ్యత కాదు, నైతిక బాధ్యత:

- విధులు నైతిక బాధ్యతలుగా రూపొందించబడినందున, అవి పన్నులు చెల్లించడం లేదా ట్రాఫిక్ చట్టాలను పాటించడం వంటి చట్టపరమైన విధుల మాదిరిగా కాకుండా పౌరులకు స్వచ్ఛందంగా ఉంటాయి.
- **ఉదాహరణ:** పౌరులు శాస్త్రీయ దృక్పథాన్ని ప్రోత్సహించాలని ప్రోత్సహించబడ్డారు కానీ నకిలీ శాస్త్రాన్ని వ్యాప్తి చేసే వారిపై చర్య తీసుకోవడానికి వారికి చట్టపరమైన అవకాశం లేదు.

III. న్యాయపరమైన వివరణ మరియు మద్దతు:

1. AIIMS స్టూడెంట్స్ యూనియన్ వర్సెస్ AIIMS (2002):

- సుప్రీం కోర్టు పౌరులలో కర్తవ్యాలపై అవగాహన పెంపు అవసరాన్ని గుర్తించినా, వాటిని బలవంతంగా అమలు చేయలేమని తీర్పు ఇచ్చింది.

2. రంగనాథ్ మిశ్రా కమిటీ (2007):

- ప్రాథమిక విధులను చట్టబద్ధంగా అమలు చేయడాన్ని, హక్కులు మరియు విధుల గురించి ప్రారంభ విద్యను ప్రోత్సహించడానికి వాటిని పాఠ్యాంశాల్లో చేర్చడాన్ని సూచించింది.

3. జాతీయ సమైక్యత మరియు ప్రజా నైతికత:

- జాతీయ సమగ్రత మరియు ప్రజా నైతికతకు ముప్పు వాటిల్లినప్పుడు పౌరులు తమ విధులను గుర్తించాల్సిన అవసరాన్ని కూడా కోర్టు నొక్కి చెప్పింది.

IV. ముందు :

1. అవగాహన ప్రచారాలు:

- ముఖ్యంగా గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో పౌరులకు వారి విధుల గురించి అవగాహన కల్పించడానికి మీడియా, ప్రకటనలు మరియు సమాజ ప్రోత్సాహం ద్వారా ప్రజలకు అవగాహన కల్పించడం.
- **ఉదాహరణ:** బాధ్యతాయుతంగా ఓటు వేయాల్సిన బాధ్యతల గురించి ఓటర్లకు అవగాహన కల్పించడానికి ఎన్నికల సంఘం ప్రచార కార్యక్రమాలు నిర్వహిస్తుంది.

2. పాఠ్య ప్రణాళిక ఏకీకరణ:

- పాఠశాల పాఠ్యాంశాల్లో మరియు ప్రజా ప్రసంగంలో ప్రాథమిక విధులను చేర్చడం వల్ల పౌరులకు వారి బాధ్యతలు మరియు హక్కుల గురించి మరింత అవగాహన కలుగుతుంది.
- **ఉదాహరణ:** చిన్నప్పటి నుండే సమాజం పట్ల విధులపై దృష్టి సారించే పౌర విద్య తరగతులు (ఉదా. పర్యావరణ పరిరక్షణ, రాజ్యాంగ విలువలను నిలబెట్టడం).

3. విధులకు సంబంధించిన చట్టాలను బలోపేతం చేయడం:

- ప్రజా ఆస్తి రక్షణ లేదా పర్యావరణ క్షీణతను నివారించడం వంటి కొన్ని విధులను నేరుగా అమలు చేయడానికి చట్టాలను రూపొందించడం.
- **ఉదాహరణ:** పర్యావరణ పరిరక్షణ చట్టం మరియు సంబంధిత విధులను అమలు చేయడానికి ద్వేషపూరిత ప్రసంగానికి వ్యతిరేకంగా కఠినమైన చట్టాలు.

4. బాధ్యతాయుతమైన ప్రవర్తనను ప్రోత్సహించడం:

- పర్యావరణ అనుకూల పద్ధతులకు గౌరవాలు, ఎన్నికలలో ఓటు వేయడం లేదా సమాజ శ్రేయస్సుకు తోడ్పడటం వంటి బాధ్యతాయుతమైన పౌరులకు బహుమతులు మరియు గుర్తింపును అందించడం.
- **ఉదాహరణ:** స్వచ్ఛ భారత్ అభియాన్ పౌరులు మరియు మునిసిపాలిటీలు పరిశుభ్రతలో చేసిన కృషికి గుర్తింపు పొందింది.

5. బాధ్యత సంస్కృతిని పెంపొందించడం:

- చట్టపరమైన నిబంధనలను పాటించడంతో పాటు, పౌరులు విధి అనే భావనను స్వీయ-నియంత్రణ మరియు అంతర్గతీకరించుకునేలా ప్రోత్సహించడం.
- **ఉదాహరణ:** సమాజ సేవ, పర్యావరణ పరిరక్షణ డ్రైవ్‌లు మరియు శాస్త్రీయ ప్రచారం వంటి స్వచ్ఛంద కార్యక్రమాలు.

ప్రాథమిక విధులు బాధ్యతాయుతమైన ప్రవర్తన మరియు జాతీయ సమగ్రతను పెంపొందించే నైతిక దిక్సూచి. అయితే, వాటిని అమలు చేయలేకపోవడం వల్ల సమాజాన్ని మార్చగల వారి సామర్థ్యం పరిమితం అవుతుంది. ఈ విధులను అర్థవంతమైన చర్యలుగా అనువదించడానికి, సంపన్న ప్రజాస్వామ్య సమాజం కోసం హక్కులతో బాధ్యతలను సమతుల్యం చేసే బాధ్యతాయుతమైన పౌరుడిని సృష్టించడానికి విద్య, చట్టపరమైన సంస్కరణలు మరియు సమాజ భాగస్వామ్యంతో కూడిన సమగ్ర విధానం అవసరం.